

PROBLEMATYKA WOLI JAKO
INTELEKTUALNEJ WŁADZY
DAŻENIOWEJ W TEKSTACH ŚW.
TOMASZA Z AKWINU

Appetitus intellectivus

- Określenie woli jako pożądanía intelektualnego wskazuje na ścisłą zależność woli od intelektu.
- Problem woli należy przede wszystkim badać w obszarze metafizyki, dopiero potem zając się nim jako problemem etycznym.

Plan wykładu

- Wola jako władza człowieka i jej miejsce w *compositum* ludzkim
- Natura woli
- Relacja woli i intelektu
- Relacja woli i uczuciowości
- Działanie woli

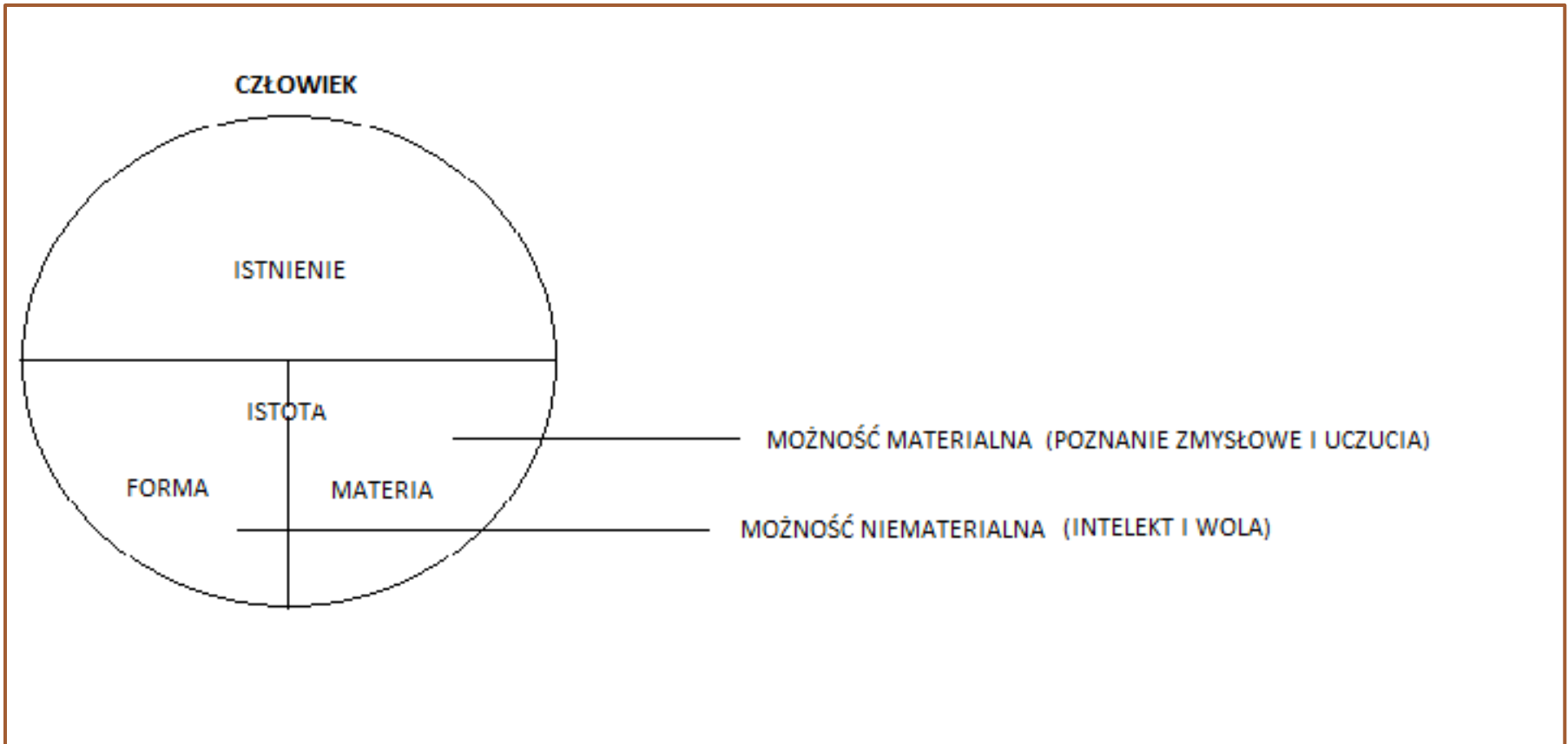
Władze człowieka

- Poznanie – kierunek od rzeczywistości do podmiotu poznającego. To rzeczywistość oddziałuje na nasz intelekt i daje się poznać.
- Dążenie – kierunek od podmiotu, który pożąda do rzeczywistości. Zwracamy swoje dążenia do istniejących bytów.
- Poznanie zawsze z konieczności wyprzedza dążenie – nie można chcieć zdobyć czegoś, czego się najpierw nie pozna.

Władze człowieka

władze	poznawcze	dążeniowe	inne
wegetatywne			<ul style="list-style-type: none"> - odżywianie (<i>vis nutritiva</i>) - wzrost (<i>vis augmentativa</i>) - rozmnażanie (<i>potentia generativa</i>)
			- władza ruchu przestrzennego
zmysłowe zewnętrzne	<ul style="list-style-type: none"> - smak (<i>gustus</i>) - dotyk (<i>tactus</i>) - węch (<i>olfactus</i>) - słuch (<i>auditus</i>) - wzrok (<i>visus</i>) 		
zmysłowe wewnętrzne	<ul style="list-style-type: none"> - zmysł właściwy albo wspólny (<i>sensus proprius vel communis</i>) - wyobraźnia (<i>imaginatio</i>) - zmysł osądu (<i>vis cogitativa</i>) lub rozum szczegółowy (<i>ratio particularis</i>) - pamięć (<i>memoria</i>) wraz z przypominaniem (<i>reminiscentia</i>) 	uczuciowość (<i>sensualitas</i>): <ul style="list-style-type: none"> - władza pożądliwa (<i>vis concupiscibilis</i>) - władza gniewliwa (<i>vis irabilis</i>) 	
intelektualne (duchowe)	<ul style="list-style-type: none"> - intelekt czynny (<i>intellectus agens</i>) - intelekt możliwościowy (<i>intellectus possibilis</i>) 	- wola (<i>voluntas</i>)	

Jedność człowieka jako *compositum* duchowo-cieleśnego

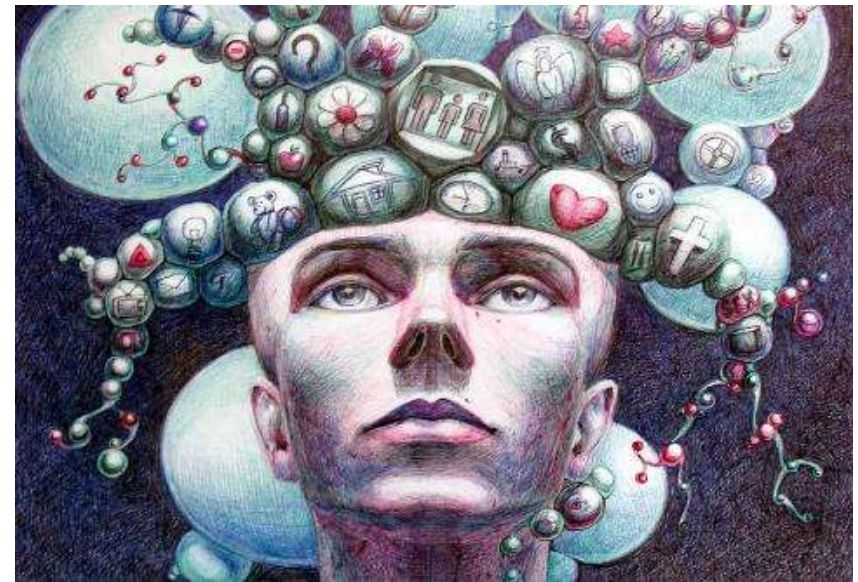

Natura woli

- Przedmiotem woli jest zawsze dobro ujęte intelektualnie.
- Celem ostatecznym woli jest szczęście – w pragnieniu szczęścia wola jest zdeterminowana, tzn. nie może chcieć zła.
- Wolność woli odnosi się do środków prowadzących do celu ostatecznego. Każdy dąży do szczęścia, ale drogę do niego każdy może wybierać inną.

Relacja woli i intelektu

- Sądy praktyczne intelektu, na podstawie których działa władza *liberum arbitrium*, są wolne dlatego, gdyż mogą ujmować i zestawiać ze sobą rozmaite, a nawet sprzeczne sądy na temat dobra. Wydaje się, że wolny sąd to po prostu sąd sumienia.

Relacja woli i intelektu

- Władza *liberum arbitrium* „dziedziczny” moc intelektu praktycznego – zestawia ze sobą różne dobra i wybiera taki sąd intelektu na temat dobra, który bardziej jej się podoba.
- Niekiedy wpływ woli na intelekt jest tak silny, że nie zwracając uwagi na to, co mówi intelekt, wola nakłania go do wydania takiego sądu, który jej się podoba, a niekoniecznie jest zgodny z rzeczywistością.

Ralacja woli i intelektu

Zależność woli od intelektu

- Wola sama niczego nie poznaje. Musi więc opierać się na sędzie intelektu praktycznego – *liberum iudicium*.
- *liberum iudicium* to zdolność intelektu do wydawania sądów na temat dobra.

Zależność intelektu od woli

- Wola nie postępuje „ślepo” za intelektem.
- Wola może sądy intelektu przyjmować, odrzucać lub nawet kształtować według swojego upodobania, co jest skutkiem działania uczuć.

Relacja woli i uczuciowości

- Uczucia silnie wpływają na wolę, narzucając jej swoje żądania
- Najczęściej to czego chcą uczucia jest łatwe i przyjemne do osiągnięcia, ale niekoniecznie najlepsze dla człowieka.
- Uczucia muszą być despotycznie rządzone przez wolę za pomocą cnót umiarkowania i męstwa.

Działanie woli

- *Liberum iudicium* – wolny sąd jest zasadą wolności człowieka.
- *Liberum arbitrium* – wolna decyzja jest źródłem wolności człowieka.
- *Electio* – wybór jest skutkiem wolności człowieka.

Kształtowanie intelektu i woli

- Mamy obowiązek kształtować intelekt i wolę.
- Intelekt wychować należy do zgodnego z rzeczywistością ujmowania prawdy o dobru.
- Wolę należy wychować tak, aby miała siłę podążać za wskazaniem intelektu i rządzić uczuciami. Jedyną drogą do tego jest nieustanne usprawnianie jej cnotami umiarkowania i męstwa.
- Od właściwego ukształtowania intelektu i woli człowieka zależy jego szczęście.

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ😊

DOROTA ZAPISEK